



## CYNGOR GWYNEDD

### PROTOCOL ARWEINYDDION GRWPIAU GWLEIDYDDOL A'R PWYLLGOR SAFONAU

“Mae'r fframwaith safonau moesegol yng Nghymru yn ceisio hybu aelodau llywodraeth leol i gynnal safonau ymddygiad uchel a chyson, gan fod y rhain yn sail i hyder y cyhoedd mewn llywodraeth ddemocrataidd. Mae'n rhaid parchu amrywiaeth a thrin pawb gyda pharch er mwyn bod yn effeithiol. Er mwyn arddel safonau ymddygiad uchel dylai arweinwyr lleol a phob aelod etholedig dderbyn cyfrifoldeb am eu gweithredoedd, fel unigolion ac ar y cyd.”

Llywodraeth Cymru, 'Ymgynghoriad ar Ganllawiau Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau Cymru (2021)'

#### Cyffredinol

- Mae Cyngor Gwynedd wedi mabwysiadu: Egwyddorion Ymddygiad, Cod Ymddygiad Aelodau ac Aelodau Cyf - Etholedig a Safon Gwynedd er mwyn sefydlu fframwaith moesegol o fewn y Cyngor.
- Mabwysiadwyd Trefn Datrys Fewnol gan y Cyngor er mwyn ymdrin â phryderon a chwynion mewnol ynglŷn ag ymddygiad aelodau etholedig.
- Cefnogir y gyfundrefn yma gan y Swyddog Monitro, sydd â chyfrifoldeb gweithredol am weinyddu'r gyfundrefn a hyrwyddo safonau uchel o ymddygiad trwy ddarparu cyngor ac arweiniad ar ddehongli a gweinyddu'r drefn yma, a gweithredu fel cyswllt gydag uwch reolaeth y Cyngor.
- Mae'r drefn yma yn rhan o fframwaith moesegol Awdurdodau Lleol sydd yn cael ei arwain gan Ombwdsman Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ac yn cefnogi Fframwaith Moesegol .
- Mae gan y Cyngor Bwyllgor Safonau, sydd â'r dyletswyddau canlynol o dan y Ddeddf Llywodraeth Leol 2000: Hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel yn ogystal â chynghori'r awdurdod ar ddilyn y cod ymddygiad, monitro gweithrediad y cod ymddygiad, darparu cyngor neu drefnu hyfforddiant ar y cod ymddygiad.
- 
- Gan adeiladu ar y trefniadau presennol, mae dyletswydd newydd wedi cael ei mewnosod gan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021. Gosodir dyletswydd newydd ar Arweinwyr Grwpiau Gwleidyddol ("Arweinyddion") mewn Prif Gyngor i 'hybu a chynnal safonau ymddygiad uchel ymhlith aelodau eu grŵp', ac ar yr un amser, gosod esiampl dda eu hunain.
- Bydd raid i Arweinyddion gydweithredu â Phwyllgor Safonau'r Cyngor a sicrhau bod pob aelod grŵp yn cydweithredu hefyd.
- Bydd Arweinyddion yn adrodd am gydymffurfiaeth â'u dyletswydd i'r Pwyllgor Safonau ar ffurf adroddiad, un blynyddol ac un interim. Dylai Arweinyddion gadw cofnod o unrhyw weithgareddau er cyd-fynd gydag adroddiad PS .
- Mae swyddogaethau penodol Pwyllgor Safonau yn ymestyn i gynnwys monitro cydymffurfiaeth gan Arweinyddion â'r ddyletswydd newydd uchod. Rhaid i Bwyllgor Safonau hefyd ddarparu cyngor neu ddarparu neu drefnu hyfforddiant i Arweinyddion ar y ddyletswydd newydd.
- Fel rhan o'r adroddiad blynyddol, sy'n rhaid i'r Pwyllgor Safonau gyflwyno i'r awdurdod, bydd raid adrodd ar sut mae'r Arweinyddion yn cydymffurfio â'r ddyletswydd newydd yn yr adroddiad, a pha gyngor neu hyfforddiant sydd wedi cael ei ddarparu.

## Camau Gweithredol

Arweiniad Statudol	Gweithredu
<p><b>Hyfforddi</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Arddangos ymrwymiad personol i gyfleoedd datblygu neu hyfforddiant perthnasol ynghylch cydraddoldeb a safonau, a mynychu cyfleoedd o'r fath.</li> <li>• Annog aelodau'r grŵp i fynychu cyfleoedd datblygu neu hyfforddiant perthnasol ynghylch cydraddoldeb a safonau.</li> <li>• Sicrhau bod enwebeion i bwyllgor wedi derbyn yr hyfforddiant a argymhellir ar gyfer y pwyllgor hwnnw.</li> </ul>	<p>Mynychu hyfforddiant perthnasol.</p> <p>Gofyn i Swyddog Monitro am arweiniad a chefnogaeth.</p> <p>Gweithio gyda SM i drefnu fod pob aelod Grŵp wedi mynychu hyfforddiant Cod Ymddygiad ar gychwyn tymor ac annog iddynt fynychu cyfleoedd pellach.</p> <p>Trefnu i hyrwyddo am hyfforddiant o fewn y grwpiau. Mae rhai yn fandadol megis Cynllunio a Thrwyddedu ond eraill yn ddewisol megis Craffu.</p> <p>Hyrwyddo cyrsiau sy'n cefnogi'r fframwaith moesegol e.e. cydraddoldeb, defnydd cyfryngau cymdeithasol, cyfansoddiad.</p>
<p><b>Hyrwyddo Ymddygiad Da</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Hybu moesgarwch a pharch o fewn cyfathrebiadau a phwyllgorau'r Grŵp ac mewn pwyllgorau Cyngor ffurfiol. Osgoi unrhyw gwyn waethygu.</li> <li>• Hybu gweithdrefnau datrys anffurfiol yn y cyngor; a gweithio gyda'r pwyllgor safonau a'r Swyddogion Monitro i ddod i ddatrysiaid yn lleol.</li> <li>• Hybu diwylliant o fewn y Grŵp sy'n cefnogi safonau uchel o ran ymddygiad ac uniondeb.</li> </ul>	<p>Bod yn barod i gael gair i gall gydag aelodau trwy drafodaethau anffurfiol cynnar a gofyn i aelodau ystyried ymddiheuro neu ddileu negeseuon lle'n briodol.</p> <p>Sicrhau fod aelodau yn cymryd rhan mewn trefniadau o'r fath a chefnogi'r broses. Cyfrannu at ddatblygu ac adolygu trefniadau. Swyddog Monitro i gynnwys Arweinyddion mewn trafodaethau ynglŷn â threfniadau a gyda'r Phwyllgor Safonau.</p> <p>Cael eitem sefydlog mewn cyfarfodydd Grŵp o gwmpas fframwaith moesegol, materion. Bod yn barodi i gael sgwrs gyda Swyddog Monitro am gwestiynau, cwynion, canlyniadau neu unrhyw fater sydd yn codi.</p>
<p><b>Cyd Weithio</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Mynychu cyfarfod Pwyllgor Safonau'r Cyngor os gofynnir iddo wneud hynny er mwyn trafod materion yn ymwneud â'r Cod Ymddygiad.</li> </ul>	<p>Gofyn am unrhyw argymhellion a gofynion hyfforddi gan y Pwyllgor Safonau .</p>

<ul style="list-style-type: none"><li>• Gweithio i weithredu unrhyw argymhellion gan y Pwyllgor Safonau ynghylch gwella safonau.</li><li>• Cydweithio ag arweinwyr grŵp eraill, o fewn rheswm, i gefnogi gyda'i gilydd safonau ymddygiad uchel o fewn y cyngor?</li></ul>	<p>Sefydlu trefn o gyfarfodydd anffurfiol gyda Arweinyddion Grwpiau eraill a Chadeirydd ac Is Gadeirydd Pwyllgor Safonau a Swyddog Monitro bob 6 mis.</p>
---	---

*\* O ran cwynion Ombwdsman, bydd Arweinyddion yn cael eu hysbysu am fodolaeth y gwyn gan y Swyddog Monitro yn unol â threfniadau a ganiateir gan yr Ombwdsman.*

DRAFFT